
Kyrkomötet
Motion 2022:57
av Axel W Karlsson

Svenska kyrkans medlemstapp

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utse en kriskommitté med uppgiften att analysera orsakerna till Svenska kyrkans snabbt minskande medlemstal och den fallande andelen döpta per årskull samt att föreslå åtgärder,
2. att minst en fjärdedel av utredarna är från andra länder än Sverige,
3. att minst en fjärdedel av de svenska utredarna tillhör andra samfund än Svenska kyrkan,
4. att kriskommittén presenterar förslag på hur den vikande medlemsutvecklingen kan vändas.

Motivering

Svenska kyrkan har sedan relationerna till staten ändrades omkring år 2000 drabbats av ett dramatiskt medlemstapp utan att kyrkoledningen har reagerat nämnvärt. I varje annan rörelse torde så kraftiga medlemsförluster ha utlöst en rad åtgärder. Varför inte i Svenska kyrkan? Ingen teologisk bearbetning värd namnet har skett av kyrkans största existentiella problem. Som reaktion på den katastrofala medlemsflykten har hittills från kyrkans sida enbart en mycket ytlig enkätundersökning gjorts.

www.svenskakyrkan.se/nyheter/tror-inte-pa-gud---vanligaste-orsak-till-uttrade-ur-svenska-kyrkan

Tre huvudanledningar till utträden redovisas i denna:

- ◆ De tror inte på Gud (40 procent av de svarande har uppgett detta svar)
- ◆ Medlemskapet känns inte meningsfullt (18 procent)
- ◆ Ekonomiska motiv (17 procent).

Ingen diskussion har presenterats om hur dessa anledningar förhåller sig till varandra. Av liknande undersökningar vet vi att olika grunder till utträden i regel inte utesluter varandra. De tillfrågade uppger ofta flera anledningar, som de rangordnar på olika sätt.

Enligt den kortfattade kommentartexten på kyrkans hemsida ska ett huvudskäl i 40 procent av fallen vara ”tror inte på Gud”. Eftersom ingen bearbetning av svaren har publicerats, får man lätt intrycket att detta uppfattas som ett ”öde” som inte går att påverka. Men det är fel. Det går mycket bra att argumentera med rationella resonemang för Guds existens och väsen och kyrkan bör kraftigt förstärka denna del av sin förkunnelse.

Att ”Medlemskapet känns inte meningsfullt” kan bero på många olika förhållanden och måste undersökas närmare. Av erfarenhet vet vi att många uppfattar kyrkan som alltför oklar och okritiskt positiv till islam och av den anledningen tar avstånd.

Att endast 1,9 procent av de utträdde, som enkätundersökningen påstår, skulle anse politiska ställningstaganden vara en anledning att utträda, förefaller inte alls trovärdigt med tanke på den omfattande kritik som riktats mot kyrkan som helhet och inte minst mot kyrkoledningen på denna punkt.

Fredrik Reinfeldt, då ledare för ett av landets största partier, konstaterade att ”kyrkan har köpt vänsterns världsbild” och att han därför utträtt. Han har ingalunda varit ensam i detta ställningstagande.

Att hänvisa till att många stora medlemsorganisationer numera förlorar medlemmar och att kyrkan minsann inte är värst, som tillträdande ärkebiskop gjort, är inget bra försvar. Att påstå att ”människor inte vill delta i organiserat föreningsliv” torde vara fel. Människor lämnar föreningar som de uppfattar som icke representativa för deras övertygelser. Bland annat att flera nya politiska partier bildats på senare år med många mycket aktiva medlemmar är ett exempel på engagemang i föreningsliv.

Den mångårige danske kyrkoministern Bertel Haarder i det liberala partiet Venstre, såg klart riskerna och förklarade: om kyrkan börjar ta ställning i alla möjliga politiska frågor kommer människor att utträda. Precis så har det blivit.

En tidningsartikel från 2005 är synnerligen avslöjande för utvecklingen. ”Ljumheten måste minska” i Svenska Dagbladet i januari 2005 (lätt att finna vid sökning på internet) konstateras att fler medlemmar än någonsin lämnade Svenska kyrkan 2004. Som reaktion på detta förklarade ärkebiskopen KG Hammars ”informationschef” att kyrkan nu ska bli både tydligare och tuffare, den ska profilera sig genom att tydligare ta ställning i en rad omdiskuterade frågor. ”Man” har formulerat gemensamma värderingar om vad Svenska kyrkan står för och hur de ska kommuniceras. Med ordet ”man” avses tydligen den ledande kyrkoeliten, i vart fall inte medlemmarna. Bland de viktigaste ställningstagandena nämns ”Nej till Israels ockupation av Palestina” och ”ett tydligt ställningstagande i homosexfrågor.”

”I de här frågorna har vår ståndpunkt varit klar länge” säger informationschefen, ”men vår inställning måste bli mer känd. En del kommer att gå ur Svenska kyrkan på grund av våra ställningstaganden, men hellre det. Det viktiga är att lumheten inom Svenska kyrkan minskar”, säger Ingrid Andersson Göranson, informationschef på Svenska kyrkan.

Som sagt, tidningsartikeln från 2005 är synnerligen avslöjande. Det dialoglösa, kritiklösa och distanslösa förhållningssättet till hbtq-rörelsen har blivit en anledning för många att utträda. Svenska kyrkan uppfattas numera i vida kretsar som anti-semitisk. Även om den föreställningen delvis bygger på missuppfattningar och sannolikt också avsiktliga förvrängningar, så tycks kyrkan inte ha klarat kommunikationsmässigt att göra sig av med denna stämpling. Även andra av kyrkoelitens politiska påverkansoperationer utan dialog har lett till utträden.

Som alternativ till ett auktoritärt, icke-argumenterande pådyvlande av alla möjliga politiska ställningstaganden uppifrån kyrktoppen, föreslår jag att kyrkan istället aktivt bidrar till att människor ges stöd att bilda sig egna uppfattningar. Det kan ske genom argumenterande skrifter, resonerande debattinlägg, främjande av studiecirklar och på annat sätt.

Göteborg den 2 augusti 2022

Axel W Karlsson (AfS)